

Κυριακή 10 Φεβρουαρίου 1991

Αγαπητέ Κώστα,

Λίγο πριν ξεκινήσω για το αεροδρόμιο ολοκλήρωσα την καταγραφή λίγων σκέψεων που η καθεμιά τους θα μπορούσε να ήταν τίτλος ειδικού κεφαλαίου. Ο χρόνος ήταν πολύ λίγος για μία ευρύτερη δουλειά. Τίποτα από αυτά βέβαια δεν είναι για σένα νέο, ίσως όμως η σύνθεσή τους, ή και κάποιες διατυπώσεις να μην σου είναι άχρηστες. Από σήμερα το βράδυ με βρίσκεις στο Hagen.

Με φιλία

Δημήτρης

1. Η επανεξέταση και η συζήτηση για την φυσιογνωμία και τον λόγο ενός ελληνικού πολιτικού κόμματος, που εκφράζει αυτό που στην ευρωπαϊκή πολιτική γλώσσα σημειώνεται ως Δημοκρατικός Σοσιαλισμός, προϋποθέτει την προηγούμενη αποσαφήνιση δύο ζητημάτων :

α) ποιοί είναι οι όροι πολιτικής λειτουργίας ενός κόμματος (βλ. παρακάτω 2).

β) ποιά είναι η θεσμική και λειτουργική σχέση του έτσι νοούμενου κόμματος αφενός με το κράτος, και αφετέρου με κοινωνικούς φορείς.

2. Το πολιτικό κόμμα είναι θεσμός. Είναι θεσμός πολιτικός και είναι θεσμός συνταγματικός. Είναι ο θεσμός που μετουσιώνει και συγκεκριμενοποιεί μια, συνήθως αφηρημένη, κοινωνική τάση, αξίωση ή όραμα σε συγκεκριμένη πολιτική πρόταση. Πολιτικά επομένως μετριέται από την ποιότητα της σχέσης του με τις κοινωνικές δυνάμεις που εκφράζει. Απ'αυτό αναδεικνύεται η αποφασιστική σημασία που έχει ο τρόπος επικοινωνίας του Κόμματος με την κοινωνία. Ειδικότερα :

α) Η επικοινωνία αυτή στο μέτρο που θέλει να υπακούει στη λογική της λαϊκής κυριαρχίας, δεν μπορεί να είναι επικοινωνία πελατειακή. Αυτό αποκλείει την παραδοσιακή κομματική δημαγωγία, αποκλείει την παραποίηση των δεδομένων, και τον προγραμματισμό του ανέφικτου.

β) Η επικοινωνία αυτή δεν είναι μόνο επικοινωνία προς οπαδούς. Είναι κατ'εξοχήν επικοινωνία και με αντιπάλους. Και ο πολιτικός

αντίπαλος έχει στην Δημοκρατία το δικαίωμα να επικοινωνεί λογικά με όλα τα πολιτικά κόμματα. Τα κομματικά σχήματα αποβλέπουν στο να πείθουν και κοινωνικές δυνάμεις και πέραν από εκείνες που ως τώρα τα στηρίζουν. Έτσι υπάρχει μία γενικότερη ανάγκη αποκατάστασης πολιτικής επικοινωνίας στη χώρα.

Μιας επικοινωνίας όλων των πλευρών προς όλες.

γ) Η επικοινωνία κόμματος και κοινής γνώμης προϋποθέτει αξιόπιστο λόγο που σημαίνει και συνεπάγεται αξιόπιστη πολιτική συμπεριφορά. Αξιοπιστία στην πολιτική σημαίνει ταύτιση του ρόλου που δηλώνω με τον ρόλο που παίζω.

δ) Για όλους τους λόγους αυτούς το Σύνταγμα επισήμοποίησε θεσμικά το πολιτικό κόμμα.

ε) Είναι προφανές ότι αυτή η επικοινωνιακή λειτουργία υπήρξε στο παρελθόν και είναι και ως σήμερα απολύτως ελαττωματική ως προς όλα τα ειδικότερα σημεία που προαναφέρθηκαν.

3. Το Πολιτικό Κόμμα δεν είναι η μόνη έκφραση της κοινωνικής δυναμικής. Είναι σημαντικό να αποσαφηνισθεί η σχέση του κόμματος προς άλλους οργανωμένους κοινωνικούς φορείς.

α) Η αποσαφήνιση των ορίων μεταξύ κόμματος και συνδικαλισμού δεν είναι μόνο θέμα λεκτικών διακηρύξεων. Το συνδικαλιστικό κίνημα έχει ως βάση του την εξειδίκευση των κοινωνικών συμφερόντων και ο λόγος του συνιστά απερίφραστα και επίσημα υπεράσπιση του ειδικού συμφέροντος.

Αντίθετα το πολιτικό κόμμα καθώς στόχος του είναι η ανάληψη της

συνολικής εξουσίας στην πολιτεία, έχει λόγο και οφείλει να έχει λόγο, που συναιρεί ή πάντως συμβιβάζει αντιτιθέμενα κοινωνικά συμφέροντα, προτείνοντας μία πολιτική εκδοχή.

Η αναξιοπιστία της σχέσης κόμματος και συνδικαλισμού, περίπου δηλώνεται και πραγματώνεται δημόσια, αρκεί κανείς να παρακολουθήσει την αλλοίωση της σχέσης ανάλογα με το πότε το ίδιο κόμμα είναι στην Κυβέρνηση ή στην Αντιπολίτευση.

β) Εξίσου προβληματική είναι η σχέση Κόμματος και Τύπου. Τα συγκροτήματα του τύπου παρεμβαίνουν στην εσωτερική ανάπτυξη του κόμματος και με την επίκληση της κοινής γνώμης που εκφράζουν, στηρίζουν ή διώκουν πολιτικούς ή πολιτικές ομάδες μέσα σ'ένα χώρο, δημιουργώντας για την κοινή γνώμη προβλήματα διαφάνειας του ενδοκομματικού χώρου στην κοινή γνώμη.

4. Στην φυσιογνωμία του κόμματος ανήκει και ο τρόπος που το ίδιο αντιλαμβάνεται τη σχέση του με το κράτος.

Εδώ θα έπρεπε από την απειρία των θεμάτων να επισημανθούν τρεις περιοχές.

α) Κόμμα-Στρατός : Η ελαττωματικότητα αυτής της σχέσης υπήρξε βασικός παράγοντας των μεγάλων πολιτευματικών κρίσεων στην Ελλάδα. Εδώ βέβαια ανήκει το μέγιστο θέμα μιας δημοκρατικής πολιτικής διαπαιδαγώγησης του στρατεύματος με ταυτόχρονη τήρηση στεγανού διαχωρισμού μεταξύ κομματικού μηχανισμού και ενόπλων Δυνάμεων.

β) Κόμμα-Διοίκηση : Εδώ είναι ανάγκη να επισημανθεί η μόνιμη πρακτική του κομματικού προσανατολισμού της Διοίκησης και ο υποβιβασμός της σε λειτουργία βοηθητική των κομματικών

πελατειακών σχέσεων.

γ) Κόμμα-Δικαιοσύνη : Σημαντικότερη από την "ορθή" ή "Δίκαιη" δικαστική απόφαση είναι η αξιόπιστη δικαστική απόφαση. Στη φυσιογνωμία ενός σύγχρονου δημοκρατικού κόμματος ανήκει πρότιστα η διαφύλαξη της αξιοπιστίας της Δικαιοσύνης από τον κίνδυνο που ούτως ή άλλως διατρέχει αφού η πελατειακή εξουσία είναι πάντοτε από τη φύση της κομματικά προσδιορισμένη.

5. Τα όσα παραπάνω σημειώθηκαν για τους όρους λειτουργίας ενός σύγχρονου δημοκρατικού κόμματος, ισχύουν κατ'εξοχήν για ένα σύγχρονο Κόμμα Δημοκρατικού Σοσιαλισμού :

α) Ο Δημοκρατικός Σοσιαλισμός δίνει την ιδεολογική απάντηση στην θεωρία της αντίθεσης δηλαδή στη θεωρία του ασυμβίβαστου μεταξύ κοινωνικού κράτους (ανακατανομή του πλούτου) και κράτους δικαίου (διασφάλιση ιδιοκτησίας και ελευθερίας).

Η πολιτική αυτή πρόταση υπέρβασης αυτού του δογματισμού γέννησε ειδικότερες αρχές για τη λειτουργία του Κράτους της Κοινωνίας της Οικονομίας και του Κόμματος.

Η λεγόμενη Σοσιαλδημοκρατία στην εποχή της διάκρισης Ανατολικού και Δυτικού κόσμου, αντιμετώπισε τις "σαφέστερες" εκδοχές των παραδοσιακών αστικών φιλελευθέρων προτάσεων από τη μία και των κομμουνιστικών από την άλλη. Αντίστοιχος ήταν και ο πολιτικός λόγος της Ευρωπαϊκής Σοσιαλδημοκρατίας.

β) Οι ιστορικές μεταβολές στην Ευρώπη δίνουν στους φορείς του Δημοκρατικού Σοσιαλισμού έναν νέο ρόλο απολύτως αποφασιστικό για την κατοχύρωση τόσο των Δημοκρατικών όσο και των Κοινωνικών

κεκτημένων.

Ειδικότερα :

αα) Η κατάρευση του υπαρκτού Σοσιαλισμού δημιούργησε την οπτική απάτη της δικαίωσης του παραδοσιακού αστικού φιλελευθερισμού

ββ) Τα παραδοσιακά αστικοφιλελεύθερα κόμματα χρωματίζουν ιδεολογικά τα κοινωνικά αιτήματα ως αναβίωση ή επιβίωση στοιχείων του υπαρκτού Σοσιαλισμού που κατέρρευσε.

γγ) Σήμερα όσο ποτέ ο λόγος του Δημοκρατικού Σοσιαλισμού πρέπει με ιστορική εντιμότητα να εκφράσει την συντελεσθείσα ιστορική μεταβολή υπεραμυνόμενος της θεμελιακής του αντίληψης περί Κοινωνικής Δικαιοσύνης με ελευθερία και Δημοκρατία.

Πρόγραμμα Δημήτρη Τσάτσου

-----

10 Φεβρουαρίου	Hagen
24 Φεβρουαρίου	Αθήνα
10 Μαρτίου	Hagen
22 Μαρτίου	Αθήνα
10 Απριλίου	Hagen
21 Απριλίου	Αθήνα
2 Μαΐου	Hagen
10 Μαΐου	Αθήνα